

ПУБЛІЧНИЙ ЗВІТ
голови Якимівської райдержадміністрації
Правосуда О.Є. за 2018 рік

19 лютого 2019 року
9.00, Якимівська районна
державна адміністрація

Шановні колеги, односельці, запрошені!

Підводячи підсумки **2018 року**, що минає, хочу відмітити, що діяльність **Якимівської районної державної адміністрації** щодо забезпечення **сталого соціально-економічного розвитку району** здійснюється відповідно до завдань, визначених Президентом України, Кабінетом Міністрів України, обласною державною адміністрацією з **урахуванням пріоритетів розвитку району.**

Не зважаючи на складний рік, **я вважаю**, нам вдалося **стабілізувати ситуацію** в районі, зняти соціальну напругу з болючих питань.

В **Програмі** соціально-економічного та культурного розвитку Якимівського району **на 2018 рік** визначені пріоритетні напрямки та головні завдання економічного та соціального розвитку, шляхи та механізми їх реалізації.

Шановне зібрання!

Так склалося, що наш район **сільськогосподарський** та має малорозвинену промисловість, що займає незначну частину в загальному обсязі виробництва.

Із упевненістю можу стверджувати, що аграрна галузь – основа економіки району, продовольчої безпеки держави та запорука добробуту всіх громадян.

З метою розвитку агропромислового комплексу діє районна Програма підтримки та розвитку агропромислового комплексу на 2016-2020 роки.

Сільськогосподарські підприємства району за останні роки отримують стабільно високі врожаї зернових та зернобобових культур. Не дивлячись на складні погодні умови, хлібороби нашого району **в 2018 році** зібрали **86,7 тис. тон** зернових та зернобобових культур, це на рівні минулого року та на **17,6 тис. тон** більше ніж в середньому за останні 10 років.

В області лише 4 райони, які не зменшили виробництво зерна за останній рік, серед них і наш район. Середня врожайність зернових та зернобобових культур по району у 2018 році склала **26,8 ц/га**, при середньо обласному показнику - 25,0 ц/га. Цьогорічна врожайність більше на **3,3 ц/га** в порівнянні з показниками 10-ти попередніх років.

В зв'язку з тим, що кліматичні умови стають більш посушливими сільськогосподарські підприємства зменшують посіви ярого ячменю та

збільшують виробництво кукурудзи на зрошуваних землях. В 2018 році її зібрано 11,9 тис.тн, що на 4,8 тис.тн більше минулого року та на 8,5 тис.тн більше в порівнянні з показниками за останні 10 років.

Виробництво зернових та зернобобових культур збільшується за рахунок збільшення посівів озимих культур, а саме озимого ячменя. Під врожай 2019 року посіяно 25,6 тис.га зернових та зернобобових культур (на 3,4 тис. га більше минулого року), в т.ч. 20,4 тис. га озимої пшениці (на 0,6 тис. га більше минулого року), та 5,2 тис. га озимого ячменя (на 2,8 тис. га більше минулого року).

Валовий збір технічних культур збільшується за рахунок зменшення посівів соняшнику та збільшення посівів більш інтенсивних культур таких, як озимий ріпак та соя. Виробництво сої в 2018 році склало 16,3 тис.тн (на 2,1 тис. тн більше минулого року та на 6,9 тис.тн більше ніж в середньому за останні 10 років). Під урожай 2019 року посіяно озимого ріпаку 3,3 тис.га (на 1,3 тис. га більше минулого року).

За останні три роки сільгосп підприємства району налагодили співпрацю з багатьма відомими компаніями в сфері випробування нових гібридів та сортів сільськогосподарських культур. Це дасть можливість не тільки проводити вирощування насінневого матеріалу на ділянках гібридизації, а також - висівати їх на промислових площах та отримувати значно більші врожаї.

Посушливі кліматичні умови **потребують** розвитку ефективного **використання зрошення в районі**. За 2016-2018 роки зрошування було відновлено на площі **2,4 тис.га**. Крім того на площі **300 гектар** багарних земель проведено нове будівництво зрошувальних мереж. В цьому році відновлено та введено в експлуатацію **905 га** зрошуваних земель, придбано **11** одиниць поливної техніки. Полив здійснювався на площі **16,0 тисяч гектарів**. Це суттєво вплинуло на отримання **врожаю 2018 року**.

Задля збереження наявної зрошувальної системи, запобігання її розкрадання та руйнації, відновлення системи трубопроводів Державним регіональним проектно-вишукувальним інститутом «Запоріждіпроводгосп» в районі проведена інвентаризація внутрішньогосподарських зрошувальних систем. Фінансування проведення інвентаризації здійснювалось за рахунок районного бюджету згідно Програми інвентаризації внутрішньогосподарських зрошувальних систем Якимівського району на 2016 рік. На зазначені цілі виділено з районного бюджету 199 тисяч гривень, профінансовано 141,6 тисяч гривень.

З метою відновлення та розвитку **меліорації в Запорізькій області** проводиться робота з розробки **обласної програми** розвитку меліорації земель. **13 господарств** Якимівського району виявили бажання взяти участь у **відновленні та будівництві зрошувальних систем**. Заходами з відновлення та розвитку меліорації планується відновити систему зрошення на площі 7675 га та придбати 95 одиниць дощувальної техніки.

Відновлюють зрошувані землі товариства: «Оріяна-агро», «Барвінок-2008», «Агро-Давидівка», «Україна», «Орхідея», «Приморський». В 2019 році до цього переліку приєднується товариство «Агросіненергія Плюс», яке планує відновити трубопровід зрошувальних систем на площі 700 га та придбати 5 одиниць зрошувальних машин «Фрегат».

І це вірне перспективне рішення.

В рамках проведення заходу «Врожай» протягом 2016-2018 років проводилась робота по виявленню фактів незаконного використання земельних ділянок, виведенню з тіні використання земель державної та комунальної власності.

Завдяки цим заходам за три роки додатково надійшло до бюджету податків і зборів майже на 4 млн. грн.

Спостерігається тенденція по зростанню кількості найманих працівників в сільгоспідприємствах: якщо в 2015 році було задіяно в виробництві 673 людини, то в 2016 році – 728, в 2017 та 2018 роках – більше 850 найманих працівників (темп росту становить 127%).

Сільськогосподарські товаровиробники району постійно проводять оновлення машино-тракторного парку. За останні 3 роки придбано 261 одиницю складної сільськогосподарської техніки та обладнання на суму 201 млн.грн., що на 129 одиниць та на 154,7 млн.грн. більше ніж за попередній трирічний період (з 2011 по 2014 роки). В поточному році придбано 61 одиницю техніки на загальну суму 39,3 млн.грн., з них 12,7 млн.грн. - власні кошти та 26,6 млн. грн. - кредитні.

Шановні колеги!

В районі одним із пріоритетних напрямків залишаються розвиток садівництва, овочівництва.

За останні три роки насаджено молодих садів на площі майже 158 га.

В цьому році зібрано **півтори тисячі тон** плодів.

Для збереження зібраного врожаю в ТОВ «Агролюкс» та ПП «Аскон» побудовані сховища ємністю 400 тон та 1200 тон відповідно.

В сільськогосподарських підприємствах зростають обсяги орендованих земель, якщо в 2015 році укладено договорів на площу 51 тис. га, то у 2016 році - на 53 тис.га, у 2017 році на 56 тис.га, у 2018 році на 57 тис.га.

На жаль, проблемним залишається розвиток тваринницької галузі в районі.

Тваринництвом в районі займаються два господарства: ПАТ «Агропромислова компанія» та фермерське господарство «Золотий степ».

Я вбачаю, перспективним напрямком розвитку тваринництва в районі розвиток молочних ферм сімейного типу. Тим паче, що є бажаючі створювати сімейні ферми.

Завдяки прийнятій районній Програмі підтримки розвитку молочних ферм сімейного типу в липні місяці було проведено урочисте відкриття молочної ферми сімейного типу Виставкіних в с. Вовчанське. В цьому році планується відкриття ще двох молочних ферм сімейного типу на території Новоданилівської сільської ради та Горьківського старостинського округу.

Суб'єктами інфраструктури аграрного ринку у районі залишаються сільськогосподарський обслуговуючий кооператив «Козацький зерновий союз», **12 пунктів** штучного запліднення, **5 пунктів** зооветеринарних послуг, **3 заготівельних пункти** для закупівлі молока від населення, **1 фірмовий** магазин «Фермер».

Проводиться тижневий моніторинг цін на основні продукти харчування та продукти сільськогосподарського виробництва. В 2018 році в смт. Якимівка було проведено **50 ярмаркових** заходів для забезпечення населення сільськогосподарською продукцією.

Одним із перших осередків «зеленого туризму» в районі стала приватна садиба «У комишах», розташована на березі Молочного лиману під селом Мирне, яка згідно з рішенням Міністерства аграрної політики та продовольства та Співки сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні, отримала найвищу третю категорію і увійшла до сотні кращих осередків сільського «зеленого туризму».

Районна державна адміністрація чітко визначила перспективні напрямки розвитку аграрної галузі в 2019-2021 роках.

Шановне зібрання!

Обсяг реалізованої промислової продукції складає **23,7 млн. гривень**, що на 76,9% більше ніж було реалізовано в 2016 році та на **7,9%** - ніж у минулому році. Враховується три підприємства: ТОВ «Акімжилсервіс», ТОВ «Якимтепхозбуд» та КП «Жилкомсервіс».

Райдержадміністрація підтримує розвиток підприємництва, тісно співпрацює з районною спілкою підприємців.

В районі функціонує **242 малих** підприємства зі штатною чисельністю **1,2 тис. працівників**, **8 середніх підприємств**, де працює **498 працівників** та **1430 підприємців** – фізичних осіб.

На території Якимівського району діють **349 підприємств** роздрібною торгівлі, **26 підприємств** ресторанного господарства та **37 підприємств** побутового обслуговування, **4 ринка**.

Обсяг товарообороту роздрібною торгівлі за всіма каналами реалізації за підсумками року очікується в сумі 246 млн. грн., що на **62 млн. гривень** або на **34%** більше в порівнянні з минулим роком.

Підприємствами та організаціями району реалізовано послуг на суму більше **51 млн. гривень**.

Я впевнений, що інвестиції займають значну роль в розвитку економіки району, реалізації прийнятих соціальних програм.

Обсяг інвестицій в основний капітал по району складає більше **196 млн. гривень (143% до програми, 101,2% - до 2017 року)**, з яких більше **50%** - це індивідуальне житлове будівництво та власні кошти підприємств та організацій.

Прогнозований показник на 2019 рік складатиме 220 млн грн. або 112% до 2018 року.

За рахунок власних коштів підприємств (більше **30%** від загального обсягу) здійснюється капітальний ремонт ряду підприємств, в основному будівництво і реконструкція баз відпочинку на узбережжі Азовського моря, а також будівництво торговельних об'єктів в районі.

У 2018 році очікується введення в експлуатацію більше **3 тис. кв. метрів житла** за рахунок коштів населення, у **2019 році** планується ввести в експлуатацію 4 тис. квадратних метрів житла (111% до очікуваного в 2018 році).

Район стабільно займає **третє місце** в області по будівництву житла. Працює регіональна Програма «Сільське подвір'я», укладено **7 договорів** на загальну суму **550 тис. грн.**

Відділом містобудування та архітектури при співпраці з органами місцевого самоврядування за 2015-2018 роки на території району надано:

- 332 містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки:
- 273 паспортів прив'язки тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності:
- 215 будівельних паспортів для будівництва індивідуальних житлових будинків

Найбільш значимі об'єкти на території Якимівського району, які вже збудовані та будівництво яких розпочато:

в смт. Якимівка

-магазин «ВЕТЕРАН» (збудований 2015р.)

-будівництво магазину по вул. Пушкіна.

-будівництво магазину продовольчої та непродовольчої групи товарів по вул. М.Патріотів 1.

-будівництво магазину промислових товарів по вул. М.Патріотів.

-будівництво сонячної електростанції на території Якимівської селищної ради за межами населеного пункту на площі 20 га, де Замовником виступає Якимівська райдержадміністрація, а **Інвестором** Башлаєв Олександр Леонідович;

- реконструкція частини приміщень 1-го поверху Володимирівської ЗОШ 1-3 ступенів під ФАП в селі Володимирівка

- будівництво корівника на 20 стійло-місць в селі Вовчанське

На території Розівського старостинського округу

- в 2016 році збудований магазин продовольчих та непродовольчих товарів

- розпочато будівництво сонячної електростанції та трансформаторної підстанції

На території Переможненського старостинського округу

-реконструкція частини приміщень будівлі Переможненської ЗОШ 1-3 ступенів під буфет на 141 учня.

На території Кирилівської селищної ради

-будівництво творчої майстерні «МУЗЕЙ-МАЯК» (с. Степок).

-реконструкція території прилеглої до будівлі Кирилівської селищної ради (благоустрій території, влаштування фонтану).

-будівництво водопроводу (проспект Азовський).

-будівництво дороги місцевого значення (вул. Соборна).

-будівництво з'єднувального каналу для відновлення водного сполучення Азовського моря з Молочним лиманом.

-будівництво еколого-освітнього візит-центру Приазовського національного природного парку.

-будівництво базової станції «КИРИЛІВКА» берегової радіостанції морського району А-1 глобальної морської системи зв'язку під час лиха та забезпечення безпеки мореплавства (вул. Нова).

-будівництво міні-футбольного поля в селі Охрімівка (вул. Центральна)

Новоданилівська сільська рада

-будівництво твердопаливної модульної котельні Новоданилівської ЗОШ 1-3 ступенів (вул. Центральна)

-будівництво футбольного поля зі штучним покриттям в селі Велика Тернівка (вул. Шкільна).

Шановне зібрання!

Понад **5 млн. 762 тисячі гривень** витрачено коштів місцевих бюджетів на проведення **ремонтів доріг** комунальної власності.

На території Якимівської об'єднаної територіальної громади за 2018 рік проведено поточний ремонт доріг на 12 вулицях смт. Якимівка, 1 вулиці с. Шелюги, 4 вулиць в с. М.Горького, 3 вулиць с. Переможне, 3 вулиць с. Розівка, 5 вулиць с. Володимирівка, 1 вулиці с. Олександрівка, 1 вулиці с. Таврійське на загальну суму **2 млн. 629 тис. грн.** та проведено капітальний ремонт по вул. Шевченко с. Радивонівка на суму **1 млн.252 тис. грн.**

Здійснено капітальний ремонт тротуару по вулиці Пушкіна райцентру на суму 954 тис. грн. за рахунок субвенції з державного бюджету.

На території Кирилівської об'єднаної територіальної громади проведено поточний ремонт комунальних доріг на суму **1 млн. 401 тис. грн.** та капітальний ремонт 4 вулиць на суму **480 тис. грн.** Виконані роботи по капітальному ремонту тротуару від проспекту Азовського до Аквапарку на суму **545 тис. грн.** та тротуарних доріжок по населених пунктах Кирилівської ОТГ на суму **3 млн. грн.**

В поточному році із державного бюджету на ремонт доріг загального користування місцевого значення профінансовано 18 млн. 222 тис. грн.

За рахунок субвенції з державного бюджету проведено поточний та середній ремонт доріг загального користування місцевого значення:

- Якимівка-Богатир на площі 865 метрів квадратних на суму майже **476 тис. грн.**

- Якимівка-Володимирівка-Олександрівка на площі 999 метрів квадратних на суму більше **549,5 тис. грн.**

- Володимирівка-Юр'ївка на площі 903 метри квадратних на суму **467 тис. грн.**

- Степок-Азовське на площі 2 тис. метрів квадратних на суму **1 млн. 100 тис. грн.**

- Якимівка-Новоданилівка-Таврійське-Петрівка на площі 1271 метр квадратний на суму **699 тис. грн.**

- Чорноземне-Таврійське протяжністю 1,1 км на суму **6 млн. 503 тис. грн.**

Також із державного бюджету на ямковий ремонт дороги Веселе-Озерне-Новоданилівка виділено **1 млн. 984 тис. грн.**, який виконано на площі 6286 метрів квадратних.

Крім того, проводились аварійні ремонти автодороги загального користування Степок – Азовське на площі 9850 метрів квадратних на суму **6 млн. 443 тис. грн.**

За три попередні роки (2015-2017) на ремонт автодоріг загального користування місцевого значення та доріг комунальної власності було витрачено **8 млн. 938 тис. грн.**

В 2016-2017 роках відновлено **освітлення вулиць** на території Новоданилівського, Давидівського, Горьківського, Володимирівського, Таврійського, Атманайського, Переможненського та Охрімівського старостинських округах (сільських рад). З районного бюджету профінансовано **1 млн. 512 тис. грн.**

На ремонт **водопровідних мереж вулиць населених пунктів району за останні два роки витрачено більше 5 млн. 700 тисяч гривень.**

В поточному році на капітальний ремонт водопровідних мереж в с. Червоне, с. Давидівка, с. Вовчанське витрачено 940 тис. грн. Поточний ремонт водопроводів проведено в 5 населених пунктах Якимівської ОТГ на загальну суму 1 млн. 648 тис. грн.

Проведено поточний ремонт водопроводу по вул. Сонячна Новоданилівської сільської ради на суму майже 55 тис. грн.

На території Кирилівської ОТГ проведено капітальний ремонт 3-х вулиць с. Нове на суму 700 тис. грн.

На проведення капітального ремонту водопроводу по вул. Пшеничній смт. Кирилівка виділена субвенція з державного бюджету у сумі 379 тис. грн.

Продовжується **реконструкція** водогону питної води **с.Шелюги - смт.Кирилівка**, освоєно **1,5 млн. гривень** за рахунок коштів державного бюджету (1 млн. 344 тис. грн.) та Кирилівської селищної ради (150 тис. грн.).

Шановні присутні!

В 2017 році районною державною адміністрацією проводились заходи по переведенню котелень смт. Якимівка з природного газу на більш дешеве, **альтернативне паливо. Три котельні**, що працювали на природному газі були переобладнані на пелети (централізовано опалювались 473 квартири багатоповерхових будинків), на котельні Якимівської ЗОШ № 2 було встановлено **другий котел** та приєднано до опалення **7 будинків**, встановлена котельня територіального центру соціальної допомоги. На ремонт теплових мереж в смт. Якимівка з районного бюджету було **виділено 1 млн. грн.**

Нажаль, в 2018 році керівництво Якимівської селищної ради вирішило відмовитись від централізованого теплопостачання селища. На централізованому опаленні залишилось 9 двоповерхових будинків (53 квартири) по вул. Комунальній, які опалюються від котельні Якимівської ЗОШ №1. Мешканці багатоповерхівок вимушені переводити свої квартири

на індивідуальне опалення. Це визвало дуже потужний негативний резонанс серед населення. Питання підготовки об'єктів житлово-комунального господарства та соціальної сфери смт. Якимівка до роботи в осінньо-зимовий період 2018/2019 року знаходиться на постійному контролі обласної державної адміністрації та районної державної адміністрації. Якимівською селищною радою прийнято Програму допомоги переведення на індивідуальне опалення соціально вразливих верств населення багатоповерхових житлових будинків смт. Якимівка на суму 2 млн. грн. За матеріальною допомогою зверталось 129 власників квартир, проте отримали допомогу лише 77 громадян на суму 1 млн. 373 тис. грн.

На сьогодні 122 квартири багатоповерхових будинків залишаються без опалення.

В кінці року було відновлено опалення бюджетних установ, які розташовані у приміщенні будівлі по вул. Центральній,99 (Управління агропромислового розвитку райдержадміністрації, відділ з надання адміністративних послуг райдержадміністрації, сектор статистики, виконавча служба та інші) та казначейська державна служба (ведуться роботи по встановленню міні-котельні на пелетах).

В минулому році закінчено капітальний ремонт територіального центру соціальної допомоги, чим поліпшено умови праці працівників управління соціального захисту населення територіального центру та умови прийому громадян та надання адресної допомоги (**витрачено 1274,0 тис.грн**).

Продовжено будівництво газопроводу **Якимівка – Кирилівка до с. Охрімівка**. В минулому році виділено субвенцію з державного бюджету на суму **15 млн. грн.**, прокладено **7 км**.

На території району визначено земельну ділянку та укладено трьохсторонній договір про розроблення детального плану території земельної ділянки площею 1848 га **під розміщення вітряних електростанцій потужністю 750 МВт** за межами населеного пункту на територіях **Якимівської та Кирилівської об'єднаних територіальних громад**, де Замовником виступає Якимівська райдержадміністрація, а **Інвестором - ТОВ «Азовінвестпром»**.

Шановні колеги!

Завдяки **плідній співпраці** усіх гілок влади, тісному співробітництву з територіальними громадами, сьогодні нам вдається вирішувати найактуальніші **питання регіону**, реалізовувати перспективні проекти, поліпшувати умови життя мешканців району.

Мені дуже приємно **констатувати той факт**, що завдяки спільним зусиллям райдержадміністрації, сільської, селищних рад та податковій інспекції власні доходи консолідованого бюджету району невпинно зростали – з **41 млн. 943 тис. грн.** у 2014 році до **136 млн.107 тис. грн.** у 2017 році. Приріст доходів за цей час становив **324%**. Те ж саме спостерігалось і по

власних доходах районного бюджету: доходи зросли з **14 млн. 935 тис. грн.** у 2014 році до **42 млн. 227 тис. грн.** у 2017 році. Приріст доходів становив **282%**.

Внаслідок проведеної децентралізації районний бюджет втратив близько 90% власних доходів.

Власні доходи місцевих бюджетів району у 2018 році склали **7 млн. 671,5 тис. грн.** У порівнянні з доходами 2017 року (у співставних умовах), вони зросли на 106,9%. Річний план по доходах виконаний на 103%. Обсяг податкових надходжень на одного мешканця району за 11 місяців 2018 року становив 2725,27 грн., що більше аналогічного показника 2017 року на 106%.

Власні доходи районного бюджету склали 2 млн. 969,6 тис. грн. У порівнянні з доходами 2017 року (у співставних умовах) вони зросли на 108,8%. Річний план по доходах до кінця поточного року буде виконаний на 100%.

Завдяки стабільному фінансовому наповненню районного бюджету захищені статті видатків в поточному році фінансувались своєчасно та в повному обсязі.

Капітальні видатки поточного року становлять **3 млн. 358 тис. гривень**, внаслідок проведеної децентралізації вони зменшились на 55%.

Шановні присутні!

Одним із об'єктивних показників соціально-економічного розвитку району є **стан місцевого ринку праці**. Тому це питання постійно знаходиться в полі зору керівництва райдержадміністрації: вживаються заходи по збереженню існуючих та створенню нових робочих місць, легалізації трудових відносин, залучення інвестицій в місцеву економіку.

Головним підсумком цієї роботи можна вважати те, що в поточному році не допущено зростання рівня безробіття в Якимівському районі.

Соціальними послугами центру зайнятості в 2018 році скористалися **2509 безробітних**. При сприянні служби зайнятості працевлаштовано **864 безробітних**.

Особлива увага приділялась сприянню в пошуках роботи демобілізованим учасникам АТО. Так, з 43 чоловік цієї категорії, що перебували на обліку в службі зайнятості, працевлаштовано 20 чоловік. З метою підвищення конкурентоспроможності **197 безробітних** пройшли професійне навчання, здобувши затребувані на місцевому ринку праці професії, що дозволило 195 з них працевлаштуватися.

На місцевому ринку праці зберігається багаторічна тенденція сезонного зростання кількості працевлаштованих до сільськогосподарських підприємств у **березні-травні**. Так, з початком весняно-польових робіт, такі сільгоспідприємства як ПП «Аскон», ТОВ «Агролюкс», «Оріяно-Агро», «Агро-Давидівка», «Племзавод «Атманай», «Орхідея», «Україна», СФГ

«Істок», «Ярина» масово приймали механізаторів, водіїв, операторів дощувальних машин.

Ще одна особливість місцевого ринку праці - масовий прийом персоналу до оздоровчих закладів, що працюють влітку на узбережжі Азовського моря та Молочного лиману. Так, до баз відпочинку, дитячих таборів, закладів торгівлі та харчування різних форм власності в оздоровчий сезон за сприянням служби зайнятості було працевлаштовано **понад 320 чоловік**.

З метою зняття соціальної напруги серед громадян, що тимчасово залишилися без роботи, мною видано розпорядження про **організацію громадських робіт** в 2018 році, затверджено їх перелік. Виконання цього розпорядження покладено на Якимівський районний центр зайнятості, виконкоми селищних і сільської рад. Загалом в населених пунктах району в оплачуваних громадських роботах взяли участь **255 безробітних**, на зарплату яких солідарно з місцевих бюджетів та Фонду по безробіттю було витрачено **понад півмільйона** грн.

У 2018 році продовжувалася компенсація **єдиного соціального внеску 12 роботодавцям** за працевлаштованих на новостворені робочі місця **21 безробітного**. Місячна сума компенсації складає **13 тис. грн.**, за рік - **більше 150 тис. грн.** В якості позитивного приклада роботи в цьому напрямку можна навести ТОВ «МЛАЗ», яке займається механічним обробленням металовиробів. Товариство відремонтувало корпуси колишньої «Сільгосптехніки», встановило токарні станки, розпочало виробництво паливних брикетів. Зараз в товаристві працює 18 робітників, більшість з яких працевлаштовано через службу зайнятості.

Загалом витрати на виплату допомоги по безробіттю з Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття в **2018 році** склали **10,5 млн. грн.**

Шановні колеги!

Районна державна адміністрація приділяє серйозну увагу розвитку освіти, охорони здоров'я, культури, питанням соціального захисту населення, туристично-курортного комплексу району.

Затверджені та діють **Програми** розвитку освіти, культури, медицини, фізичної культури і спорту, захисту прав дітей, по боротьбі зі злочинністю, по соціальному захисту населення на період до **2020 року**.

В рамках реалізації соціальних **ініціатив Президента України**, Програми **«Назустріч людям»** райдержадміністрація працює по підвищенню **стандартів життя громадян району, підтримки найбільш незахищених верств населення** – пенсіонерів, інвалідів, ветеранів, дітей-сиріт, учасників АТО.

Мелітопольським об'єднаним управлінням Пенсійного фонду України забезпечено своєчасну **виплату пенсій та грошової допомоги** з урахуванням їх підвищень **майже 9 тисячам пенсіонерів**. Загальна сума

видатків на пенсійні виплати склала в 2018 році – 185,5 млн. грн, що на 21,7 % більше, ніж у відповідному періоді минулого року.

Середній розмір пенсії в поточному році зріс на 393,15 грн. або на 24,1% і складає **2023,70 грн.**

Управлінням соціального захисту населення райдержадміністрації протягом 2015-2017 року виплачено в якості державної допомоги, пільг, субсидій, компенсацій мешканцям району на загальну суму **227 млн. 282 тис.грн.** В 2018 році виплати отримали **8186 осіб** на суму **105 млн. 809 тис. грн.**

Реалізація **Програми житлових субсидій** – це один з пріоритетів діяльності районної державної адміністрації, тому вона знаходиться на щоденному контролі.

Для нас головне, щоб **кожна родина, кожна людина**, якщо вона цього потребує, отримала цей вид допомоги, щоб жителі району могли розраховувати на **отримання субсидій.**

Субсидію для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива отримали **5045 сімей на суму більше 44 млн.грн.**

Середній розмір заробітної плати на одного штатного працівника за 4 роки зріс на **198 %** та складає **5630,40грн.**

В поточному році виділено **49,9 тис.грн.** коштів районного бюджету для надання матеріальної допомоги громадянам, що опинилися в складних життєвих умовах. Надана допомога **62 громадянам.** В 2015-2017 роках матеріальну допомогу отримали 280 громадян на загальну суму 212,8 тис. грн.

В минулому році придбано житло дитині **загиблого учасника** антитерористичної операції **Дар'ї Івановій** за рахунок коштів державної субвенції у сумі **511 тис.грн.**

165 дітям пільгових категорій (інвалідам, дітям-сиротам, дітям, позбавлених батьківського піклування, дітям учасників АТО) придбані **новорічні подарунки** за рахунок коштів районного бюджету.

Завершені роботи по **реконструкції** приміщення **районного територіального центру** соціальної допомоги.

Центр надання адміністративних послуг надає 54 послуги, за якими звернулося майже **8 тис.** громадян. За три попередні роки за адміністративними послугами звернулось більше 26 тис. громадян.

У 2018 році від Німецького товариства міжнародного співробітництва GIZ було надано мобільний кейс для віддаленої роботи ЦНАП.

Ця сучасна валіза – **КЕЙС** дозволяє адміністратору без перешкод здійснити прийом документів як і на своєму робочому місці. Адміністратор Центру надання адміністративних послуг може відсканувати документи, зробити необхідні копії, оформити бланки заяв та роздрукувати їх.

Завдяки активній роботі фахівців служби у справах дітей райдержадміністрації на території району **створено три прийомні сім'ї та 1 дитячий будинок сімейного типу, в яких виховується 15 дітей.**

Вперше на умовах співфінансування в 2016-2017 роках придбали житло двом повнолітнім дітям, позбавленим батьківського піклування, в селі Володимирівка та смт.Якимівка.

В поточному році в смт. Якимівка за кошти державної субвенції придбано житло Руденку Сергію, 2000 року народження, вартістю 175 тис. грн. Планується придбати житло Гудзь Анастасії, 1999 року народження вартістю 180 тис. грн.

Вірю, що властивий працівникам соціальної сфери високий моральний і професійний потенціал і надалі слугуватиме інтересам громадян району.

За ініціативою райдержадміністрації в районі триває акція «Допоможемо Українській Армії». Ми постійно надаємо **шефську допомогу** військовій частині В 0131, відділу Кирилівської прикордонної служби Бердянського прикордонного загону, **23 батальйону** територіальної оборони. В цьому році організовано проведення акції «Великодній кошик солдату». Навчальними закладами району, організаціями та установами, приватними підприємцями було організовано збір продуктів харчування, засобів гігієни, дитячих листівок та малюнків для військовослужбовців Збройних Сил України. Всього було зібрано понад 850 кг продукції, 100 л дизельного палива.

Особлива увага приділяється учасникам АТО та сім'ям загиблих.

14 дітей учасників АТО оздоровлені в закладах оздоровлення району, **4** учасника отримали соціально-психологічну реабілітацію, **3** санаторно-курортне лікування, всім виплачено одноразову допомогу до Дня Перемоги та Дня захисника України, надаються пільги на житлово-комунальні послуги.

Дві вулиці в смт.Якимівка перейменовані на вул. ім. **Ігоря Щербини та вул. 23 батальйону**, встановлено **12** меморіальних дошок на фасадах загальноосвітніх шкіл, будинків району.

Шановне зібрання!

В галузі «освіта» реалізовано ряд **важливих** проектів:

ПО-ПЕРШЕ:

Це модернізація та комп'ютеризація учбових закладів (майже **6,7** млн. гривень).

Придбано більше **150** комплектів комп'ютерної техніки;

19 ноутбуків;

16 телевізорів;

20 проекторів;

282 вогнегасника;

- 19 наборів медичного інвентарю;
- 19 холодильників;
- 14 професійних тенісних кортів;
- Музичної апаратури на **129 тис. гривень**.

Вперше за останні роки для шкіл району придбано шкільні меблі та шкільні дошки: в минулому році - на суму більше **218 тис. гривень**, в поточному році - на суму **587 тис. грн.**

ПО-ДРУГЕ:

- Укріплення **матеріально-технічної бази** загальноосвітніх шкіл району:
- Виділено із районного бюджету **650 тис.грн.** на придбання **шкільного автобусу** за рахунок співфінансування з обласним бюджетом, що поліпшило підвіз учнів до **Шелюгівської, Охрімівської, Володимирівської** загальноосвітніх шкіл
 - проведено заміну вікон на металопластикові у **12** навчальних закладах району, дитячому садку **«Казка»** села Охрімівка;
 - встановлені **пелетні міні-котельні у Якимівській № 2, Шелюгівській, Атманайській** загальноосвітніх школах, дошкільних навчальних закладах **«Росинка»** і **«Топольок»** смт. Якимівка ;
 - проведені ремонтні роботи **ганку та паркану Мирненської ЗОШ I-III ступенів** (майже **145 тис. гривень**), **Новоданилівської ЗОШ I-III ступенів** (**220 тис. грн.**) **кабінетів Радивонівської ЗОШ** (**199 тис. гривень**);
 - закінчується будівництво модульної котельні у **Новоданилівській ЗОШ** (**2 млн. 382 тис. грн.**)
 - приміщення в **Атманайській ЗОШ** для розміщення медіатеки на суму **66,5 тис. гривень**; в **Чорноземненській ЗОШ** на суму **84 тис. гривень**;
 - ремонт покрівлі та ганку **НВК «Якимівська гімназія»** (**1 млн. 227 тис. гривень**)
 - проводяться роботи по капітальному ремонту приміщень **Азовської ЗОШ** (**1 млн. грн.**), **Охрімівської ЗОШ** (**2 млн. грн.**), дитячих садків в с. **Атманай** (**650 тис. грн.**) та с. **Солоне** (**1 млн. грн.**)
 - продовжується реконструкція частини приміщення загальноосвітньої школи під дитячий садок в селі Радивонівка та багато іншого.

ПО-ТРЕТЄ:

Розвиток **спорту** в районі, залучення молоді для заняття фізкультурою та спортом.

- завершили ремонт **стадіону «Колос»;**
- відкрили **міні-футбольне поле зі штучним покриттям** на стадіоні **«Колос»** (на суму **1 млн. 330 тис. гривень**);
- завершуються роботи по будівництву **міні-футбольних полів зі штучним покриттям** в селах Велика Тернівка та Охрімівка;
- підтримка **збірної району по футболу** (участь в обласних змаганнях, придбання спортивної форми).

Продовжено функціонування інклюзивних класів в Атманайській та Охрімівській ЗОШ I-III ступенів та відкрито інклюзивні класи в Переможненській та Черноземненській ЗОШ I-III ступенів.

Введено в експлуатацію універсальний підйомник для учениці 1 класу Черноземненської ЗОШ I-III ступенів.

Шановне зібрання!

Я, як голова райдержадміністрації постійно серйозну увагу приділяю розвитку **медицини** у Якимівському районі.

Медичну допомогу населенню району надають КЗ «**Якимівська районна центральна лікарня**», КЗ «**Якимівський районний центр первинної медико-санітарної допомоги**», **10** амбулаторій загальної практики сімейної медицини, **21** фельдшерсько-акушерський пункт та фельдшерський пункт.

Практика придбання сучасного **медичного обладнання** розпочата у минулих роках, продовжується у поточному році, за три роки видатки складають **2 млн. 176 тис.** гривень.

На придбаному **новому артроскопічному обладнанні** спільною бригадою хірургів проведена не одна успішна операція на **суглобах**.

В **офтальмологічному** кабінеті районної лікарні функціонує сучасний **авторефкератометр** - обладнання, яке дозволяє виявити патології зору навіть у **трьохрічних малюків**.

В цьому році за кошти Якимівської та Кирилівської селищних рад придбано для центральної районної лікарні автомобіль Рено Логан вартістю **385 тис. грн.**

На реалізацію **Програми** по профілактиці захворювання на туберкульоз, сахарний діабет, СНІД, онкологію, імунопрофілактику, грошову компенсацію на транспортні послуги хворим, що потребують гемодіалізу за період з 2015 по 2017 рік виділено **614 тис. грн.** за 2018 рік - **304 тис. гривень.**

Проведені поточні ремонти приміщень Якимівської районної лікарні, а також ряду приміщень **сільської медицини**.

Реалізовано проект реконструкції частини приміщення дитячого садка в селі Шелюги для **лікарняної амбулаторії**; **закінчуються роботи** по реконструкції частини приміщення першого поверху Володимирівської ЗОШ під **ФАП**.

Проведені поточні ремонти **Шевченківського, Таврійського, Петрівського ФАПів, Атманайської, Радивонівської, Переможненської, Давидівської, Новоданилівської** лікарняних амбулаторій, **Черноземненського, Юріївського, М.Горьківського, Лиманського** фельдшерських пунктів.

Придбано меблів, оргтехніки, обладнання на загальну суму **410 тис. гривень.**

В рамках субпроекту «Вдосконалення медичної допомоги» в 2017 році централізовано отримано обладнання на суму **812 тис. грн.**

В 2018 році за рахунок коштів бюджету розвитку закуплено комп'ютерну техніку на суму 70,00 тис.грн., здійснено капітальний ремонт (утеплення фасаду) Давидівської амбулаторії на суму **265 тис.грн.**, закупівлю комп'ютерної техніки та обладнання на загальну суму - **134,0 тис.грн.**

Витрачено коштів на невідкладну медичну допомогу більше 178 тис. грн. та придбання ліків на суму **1 млн. 637 тис.** гривень, в тому числі видано пільгових рецептів на **215 тис.** гривень.

На реалізацію Урядової програми «Доступні ліки» район отримав **1 млн. 422 тис.** гривень. Сімейними лікарями виписано **11 тисяч 258 рецептів**, по яким в районній аптеці відпущено **ліків** на суму **1 млн. 422 тис.** гривень, що складає **100%** від запланованих коштів.

Шановні колеги!

Культура – це фундамент будь-якого суспільства. Традиції, історія, спадщина поколінь нації – це основа формування стін сучасності й майбутнього. Зберегти, вивчити, акумулювати, щоб передати дітям, – ось основні завдання галузі культури сьогодні.

Культура Якимівщини – це насамперед сфера діяльності у співпраці з громадою через **21** клубний і **22** бібліотечних заклади, **3** дитячих музичних школи та районний історико-краєзнавчий **музей** з картинною галереєю. **245** працівників галузі забезпечують діяльність всіх закладів культури Якимівського району, забезпечуючи надання культурно-просвітницьких послуг – організацію дозвілля громадян, естетичне виховання, збереження та популяризація творчого надбання наших мешканців.

В цьому році, як і в минулому, всім запам'яталися три етапи регіонального туру талант-шоу «Голос Якимівки. Діти» (проведені за ініціативи та підтримки народного депутата С. Валентирова). Другий рік поспіль переможцем супер фіналу вокального талант-шоу «Кращий голос Азова. Діти» стає представниця Якимівського району – Марія Гуменна.

Вдруге на теренах району проведено власний Всеукраїнський мистецький фестиваль «Кирилівка-фест» (за ініціативи Кирилівської селищної ради), який зібрав понад 2 тисячі учасників з 10 областей України. На фестивалі встановлено Національний рекорд України – найбільша кількість учасників інструментального жанру – 211 учасників. Окрім цього, досягнута попередня домовленість між керівниками міста Кітен (Болгарія) та смт. Кирилівка про проведення Міжнародного фестивалю «Kirillovka Kiten Art Fest» в м. Кітен у серпні 2019 року.

Приємно відзначити, що за три останніх роки, як ніколи за попередні десятиріччя, активно впроваджувалися заходи спрямовані на **укріплення**

матеріально-технічної бази клубних закладів культури. Нове життя отримали, після капітального ремонту **Розівський** сільський будинок культури (1млн.188 тис.грн.), **Таврійський** сільський будинок культури (775 тис.грн.), **Горьківський** сільський будинок культури (193 тис.грн.), **Атманайський** сільський будинок культури (436 тис.грн.). Відкрито **Петрівський** сільський клуб (292,1 тис. грн.). Проводиться реконструкція **Кирилівського** селищного будинку культури №2 (майже 6 млн. грн.). Проведено поточний ремонт покрівлі та кімнат **Новоданилівського** будинку культури (138,9 тис. грн.), поточний ремонт спортивно-дозвіллевого центру в с. Велика Тернівка (майже 200 тис. грн.) та інженерних мереж (51 тис. грн.). У багатьох клубних закладах придбано акустичну апаратуру, оновлено одягу сцени, замінено вікна, придбано нові меблі та ін..

І найголовніше – в сільські клуби повертається тепло – встановлено альтернативне теплопостачальне оснащення (Горьківський, Петрівський, Радивонівський, Володимирівський, Атманайський, Переможненський сільські будинки культури). А це значить, що довгими зимовими вечорами мешканці матимуть змогу займатися творчістю та відпочивати в більш комфортних умовах.

Курортно-туристичний напрямок розвитку території розширює свої види надання послуг. Крім Кирилівської та Радивонівської курортної зони, третій рік успішно працює **пілотний проект – «Зелена садиба Атманаю»**, поєднуючи навчання та відпочинок, розширюючи види послуг. Підтримку розвитку цього «зеленого туризму» отримано не тільки за рахунок місцевого бюджету та спонсорської допомоги, а і в плані фінансування за рахунок Комплексної програми розвитку малого та середнього підприємництва в Запорізькій області на 2017-2018 роки. Виділені кошти на придбання меблів, облаштування наметового містечка та подвір'я в українсько-козацькому стилі (85 тис.грн.).

Райдержадміністрація тісно співпрацює з громадськістю.

В районі зареєстровано **66 районних** організацій політичних партій та **41 громадська** організація.

Хочу відмітити плідну співпрацю з **радою сільгоспвиробників** району Гановим В.Я., районною **спількою підприємців** Сидоровим О.М., **громадською Радою** при райдержадміністрації Шевченко Г.М., **радою ветеранів** Кірпик М.М., громадською організацією **учасників АТО** Юферовим Д.М., районною **організацією інвалідів** Бондарчуком С.В. та багато інших.

Я щиро вдячний їм за **громадянську позицію** в вирішенні питань соціального розвитку району. В районі відбулися процеси децентралізації. Утворилися 2 об'єднані громади – Якимівська та Кирилівська селищні ради.

Районна державна адміністрація будує свої відносини з об'єднаними територіальними громадами та Новоданилівською сільською радою в законодавчому та правовому полі.

Шановне зібрання!

Районна державна адміністрація працює **гласно, доступно** до усіх. Ми прислуховуємося до всіх **конструктивних пропозицій** у вирішенні важливих питань життєдіяльності нашого району.

Проблемні питання функціонування усіх сфер життєдіяльності району розглядаються на засіданнях колегії райдержадміністрації, на розширених апаратних нарадах у голови райдержадміністрації, на нарадах з окремих питань, на засіданнях комісій, утворених при райдержадміністрації. Функціонує постійно **діюча комісія** з питань розгляду звернень громадян, яку я очолюю.

Ввійшло в практику роботи проведення **зустрічей** з населенням в трудових колективах за участю начальників відділів, управлінь райдержадміністрації, районних служб, сільських, селищних голів.

В цьому році на особистий прийом до мене звернулося **68** громадян. Проведено **18** виїздів на місце за телефонним дзвінком з метою оперативного вирішення питань.

Протягом 2018 року до Якимівської райдержадміністрації надійшло **317 звернень**, з них **191** на Урядову гарячу лінію, **87** – на гарячу лінію Запорізької облдержадміністрації, **39** звернень надійшло поштою. Всі звернення розглянуті у визначені терміни.

Шановні колеги!

Під час Ради регіонального розвитку Президент України Петро Порошенко доручив представникам регіональної влади розробити плани перспективного розвитку територій на 2019-2021 роки, обговорити їх із суспільством і прийняти на рівні громад. Райдержадміністрацією розроблені **пріоритетні напрямки діяльності району у 2019-2021 роках.**

В сільськогосподарській галузі:

- Закладання молодих садів ТОВ "ССК "ІНЖІНІРИНГ" (Горіхоплідні) на площі 93,78 га;
- Закладання молодих садів ФГ "Сонячні сади" ТОВ "ФГ Корягін і К" (Кісточкові) на площі 64,08 га;
- Придбання зрошувальних машин "Фрегат" – 7 одиниць
- Відновлення трубопроводу зрошувальної системи ТОВ "Агросінергія Плюс"
- Модернізація застарілих зрошувальних машин на імпорتنі ТОВ "Оріяна-Агро"
- Відновлення зрошувальної системи ТОВ "Агро-Давидівка"
- Реконструкція (переобладнання) напівзруйнованого телятника в зерновий склад ТОВ "Україна"
- Оновлення машино-тракторного парку Господарства району

У сфері водовідведення

По Кирилівській ОТГ

- Проектування «Будівництво зовнішніх мереж та споруд водопостачання та водовідведення селища Кирилівка

По Якимівській ОТГ

- Реконструкція системи каналізації будинків № 38, № 42 вул. Центральна смт Якимівка

У сфері водопостачання

По Кирилівській ОТГ

- Капітальний ремонт водогону питної води від с. Шелюги до смт. Кирилівка
- Капітальний ремонт водопроводу по вул. Жовтнева в смт. Кирилівка
- Капітальний ремонт водопроводу по вул. Ювілейна в смт. Кирилівка
- Капітальний ремонт водопроводу по вул. Свердлова смт. Кирилівка
- Капітальний ремонт водопроводу по вул. Приморський бульвар в смт. Кирилівка
- Капітальний ремонт водопроводу в с. Охрімівка
- Капітальний ремонт водопроводу в с. Косих
- Будівництво водогону питної води від села Давидівка до с. Атманай

По Новоданилівській сільській раді

- Капітальний ремонт системи водопостачання вулиць Миру, Шкільна в с. Велика Тернівка.

У сфері культури та освіти

По Кирилівській ОТГ

- Реконструкція Будинку культури №2в смт Кирилівка
- Капітальний ремонт Азовської ЗОШ – I-III ступеню
- Капітальний ремонт ЗОШ 1 ступеню «Золота рибка»
- Капітальний ремонт Охрімівського Будинку Культури
- Капітальний ремонт Охрімівської ЗОШ
- Капітальний ремонт Будівлі Дитячого садка «Казка» в с. Охрімівка
- Ведеться розробка проекту капітального ремонту даху Будівлі Дитячого садка «Казка» в с. Охрімівка
- Капітальний ремонт будівлі дитячого садка «Чебурашка» в с. Атманай

- Капітальний ремонт Будинку культури в с. Атманай
- Капітальний ремонт будівлі дитячого садка в с. Солоне

По Якимівській ОТГ

- Капітальний ремонт шкільної їдальні "Чорноземненської загальноосвітньої школи
- Капітальний ремонт будівель ДНЗ "Росинка", «Ластівка» «Топольок» в смт Якимівка
- Капітальний ремонт приміщення будинку культури с. Таврійське

По Новоданилівській сільській раді

- Капітальний ремонт даху дошкільного навчального закладу «Сонечко» с. Новоданилівка
- Капітальний ремонт покрівлі Новоданилівської ЗОШ І-ІІІ ст.
- Капітальний ремонт покрівлі Великотернівської ЗОШ І-ІІІ ст.
- Капітальний ремонт системи опалення Новоданилівської ЗОШ І-ІІІ ст.
- Поточний ремонт та встановлення нових вікон у Великотернівській ЗОШ І-ІІІ ст.
- Ремонт класних кімнат відповідно до вимог концепції «Нова Українська школа» у Новоданилівській ЗОШ І-ІІІ ст. та Великотернівській ЗОШ І-ІІІ ст.
- Ремонт санвузлів Новоданилівської ЗОШ І-ІІІ ст.
- Ремонт відмостки у Великотернівській ЗОШ І-ІІІ ст
- Заміна шкільних меблів у Великотернівській ЗОШ І-ІІІ ст та Новоданилівської ЗОШ І-ІІІ ст.
- Заміна водопровідних мереж до шкільного харчоблоку з встановленням пожежного гідранту у Великотернівській ЗОШ І-ІІІ ст

У сфері медицини

По Кирилівській ОТГ

- Капітальний ремонт будівлі Атманайської амбулаторії
- Капітальний ремонт будівлі лікарняної амбулаторії в с. Охрімівка

По Якимівській ОТГ

- Придбання медичного обладнання та житла для медпрацівників

Будівництво та ремонт доріг, облаштування тротуарів

По Кирилівській ОТГ

- Капітальний ремонт дорожнього покриття по вул. Приморський бульвар в смт. Кирилівка
- Капітальний ремонт в'їзної дороги в с. Охрімівка
- Капітальний ремонт дороги по вул. Центральна в с. Охрімівка
- Ведеться розробка проекту капітального ремонту дороги по пр. Азовському від повороту на вул. Квіткову до повороту на вул. Центральна
- Капітальний ремонт автодоріг державної власності (спів фінансування)

По Якимівській ОТГ

- Будівництво нової автодороги вул. Благодатна смт. Якимівка

У сфері благоустрою

По Кирилівській ОТГ

- Капітальний ремонт алеї по вул. Ювілейна, по Проспекту Азовський смт Кирилівка
- Благоустрій паркової зони в с. Охрімівка
- Благоустрій центральної площі в с. Охрімівка
- Капітальний ремонт Пам'ятника-меморіала загиблим воїнам в с. Охрімівка
- Влаштування дитячих майданчиків

По Якимівській ОТГ

- Будівництво автомобільної стоянки, прилеглої до Якимівської ЦРЛ, по вул. Центральна, 30 смт. Якимівка

У сфері спорту

По Кирилівській ОТГ

- Розробка проекту будівництва спортивного комплексу в смт. Кирилівка
- Розробка проекту будівництва стадіону в смт. Кирилівка
- Будівництво міні-футбольного поля по вул. Центральній (паркова зона) в с. Охрімівка

По Якимівській ОТГ

- Реконструкція кінотеатру "Перемога" в спортивно-культурний центр Якимівської селищної ради

По Новоданилівській сільській раді

- Будівництво пляжної волейбольної площадки в с. Новоданилівка

Шановне зібрання!

Я вірю, що разом ми подолаємо будь які перешкоди.

Тільки спільна згуртованість, об'єднання влади та громадськості району дадуть змогу відповісти на виклики сьогодення.